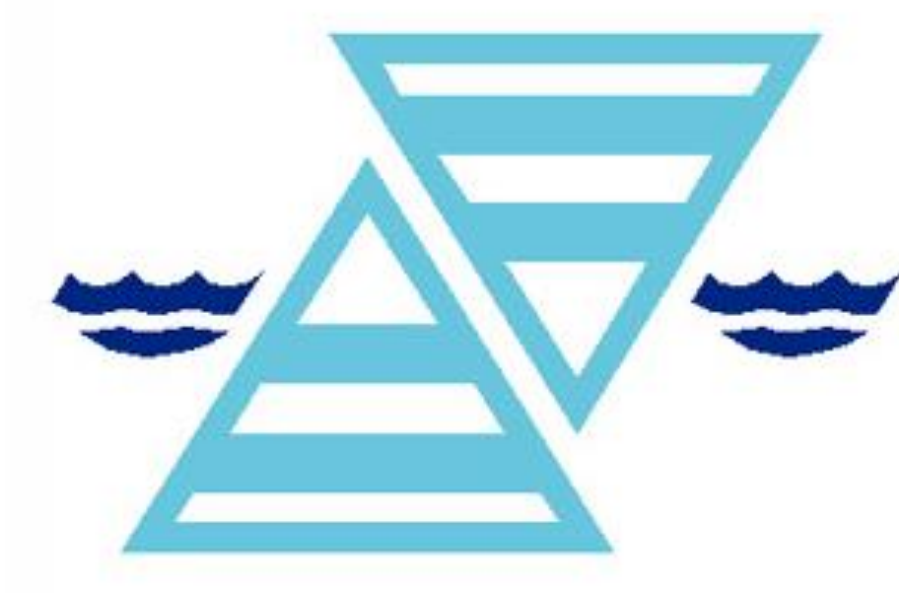

Lestrarstefna Barnaskólans á Eyrarbakka og Stokkseyri

Umsjón: Daði V. Ingimundarson
Sædís Ósk Harðardóttir

Efnisyfirlit

1. Lestrarstefna Barnaskólans á Eyrarbakka og Stokkseyri.....	3
Skilgreiningar	3
Læsi	3
Lestur.....	3
Málskilningur	3
Hlustunarskilningur	4
Lesskilningur	4
Lestrarferlið	4
Lestarkennsluaðferðir.....	4
Lestarkennsla í Barnaskólanum á Eyrarbakka og Stokkseyri	5
Mismunandi lestur	5
Viðmið í lestri	7
Heimalestur	7
Lestur í skóla.....	7
Lestrarörðugleikar	7
Lestrarpróf, skimanir og önnur þroskaþróf í 1. - 10.bekk.....	9
1.bekkur	9
Viðmið.....	9
2.bekkur.....	10
3.bekkur.....	11
4.bekkur.....	12
5.bekkur.....	13
6.bekkur.....	14
7.bekkur.....	15

1. Lestrarstefna Barnaskólans á Eyrarbakka og Stokkseyri

Lestrarstefna Barnaskólans á Eyrarbakka og Stokkseyri miðar að því að efla lestarfærni nemenda Barnaskólans, efla faglega þekkingu starfsmanna á lestrarkennsluaðferðum, samræma vinnubrögð er viðkoma lestri og lestrar-kennslu og efla heimilin til þátttöku.

Skilgreiningar

Læsi

Læsi felur í sér frumþætti móðurmálsins, *tal, hlustun, lestur* og *ritun*. Að verða læs þýðir að skilja og ráða yfir færni sem byggir á öllum þessum þáttum. Læsi er sífellt mikilvægara í nútíma samfélagi. Í Aðalnámskrá segir að góð lestarfærni sé nauðsynleg til að menn geti tekið fullan þátt í lýðræðisþjóðfélagi. Lestarkunnátta er undirstaða almennrar menntunar.

Lestur, samkvæmt orðabók Máls og menningar, er það að ráða úr leturtáknum þannig að úr verði samfellt mál, orð og setningar. Lestur er því samspil milli lesandans og hins ritaða orðs.

Lestur

Lestri má skipta í tvo meginþætti, *umskráningu* og *lesskilning*. Lestrarferlið er því samspil þessara tveggja þátta. Ef umskráningu er ábótavant þ.e. barnið getur ekki ráðið úr táknum þá á lestur sér ekki stað. Sama má segja um lesskilninginn, ef barnið nær engum skilningi úr umskráningunni þá má einnig segja að lestur eigi sér ekki stað í þeirri merkingu sem um getur hér að ofan því lesturinn hefur enga þýðingu fyrir barnið. Þó umskráning sé aðeins einn þáttur í lestrinum er góð og örugg umskráning í raun forsenda góðs lesskilnings.

Málskilningur

Í málskilningi felst færni í að hlusta á og skilja talað mál. Málþroski barns sem er að hefja skólagöngu er lang oftast kominn á það stig að barnið er orðið altalandi og hefur orðaforða upp á um 8 – 14 þúsund orð. Málþroski þróast á löngum tíma og í samskiptum barnsins við annað fólk.

Hlustunarskilningur

Er skilningur á mæltu máli sem einstaklingurinn hlustar á. Hann byggir á málskilningi og málþroska almennt.

Lesskilningur

Samkvæmt rannsóknum hefur það komið í ljós að samhengi texta hjálpar nemendum mjög mikið í byrjendalestri. Það virkar sem nokkurs konar “hækja” fyrir nemendur þ.e.a.s. ef þeir hafa ekki náð fullkomnu valdi á umskráningunni. Þeir nemendur sem eru slakir í umskráningu texta nota sér samhengi texta þrisvar sinnum meir en þeir nemendur sem ná umskráningunni vel. Þetta segir okkur það að vanda þarf vel val á texta sem börnum er fenginn til að lesa. Lesskilningur þróast á löngum tíma líkt og lestrarferlið.

Lestrarferlið

Með lestrarferli er átt við þá hugarstarfsemi sem á sér stað við lestur. Lestrarferlinu má lýsa þannig að þegar lesarinn sér bókstaf eða orð á blaði þá taka augun “mynd” sem heilinn tekur síðan við og vinnur úr áreitinu. Hversu hratt sú úrvinnsla gengur fer síðan eftir lestrarfærni þess sem les. Hjá börnum sem eru að hefja lestarnám og þeim sem eru slakir í lestri gengur þessi úrvinnsla hægar fyrir sig. Ef þau þekkja ekki orðið þurfa þau að brjóta það niður í einingar þ.e. bókstaf fyrir bókstaf, hljóð fyrir hljóð og þannig reyna að átta sig á merkingunni. Því er talað um tvær leiðir innan lestrarferlisins, *bein* og *óbein* leið. Sá sem þekkir orðið þegar hann les það notar beinu leiðina, orðið er lesið sem heild. Sá sem þarf að brjóta orðið niður í smærri einingar fer hina óbeinu leið, hver eining orðsins er skoðuð og tengd saman.

Lestarkennsluaðferðir

Í lestarnámi er barnið að fást við allt í senn, umskráningu á hljóðum í tákni, tæknilega færni og málskilning. Fræðimenn hafa sett fram þrens konar lestrarlíkön, *Samtengjandi aðferðir*, *sundurgreinandi aðferðir* og *samvirknilíkanið*. Munurinn á þessum aðferðum liggur helst í því í hvaða röð er unnið úr ýmsum táknum textans allt eftir því hvað er álitnið forsenda lestrar.

- **Samtengjandi aðferðir.** Í þessum aðferðum er byggt á einingum málsins í upphafi kennslunnar. Einingar málsins, bókstafirnir og máhljóðin eru tengd saman í stærri og stærri heild. Þess vegna eru stafirnir kenndir fyrst og þeir síðan látnir mynda heildir, atkvæði, orð og setningar. Stöfunar- og hljóðaaðferðin tilheyra þessum flokki.

- **Sundurgreinandi aðferðir.** Hér er byrjað á því að kenna heil orð eða setningar. Síðar þegar kennt hefur verið visst magn af orðum og setningum er farið að greina þessar heildir í sundur í stafi, hljóð og atkvæði. Lestur einstaklingsins stjórnast af merkingarleit og þannig stjórnar hann lestrarferlinu. Aðferðir sem tilheyra þessum flokki nefnast orðaaðferð og setningaaðferð. Þekktust þessara aðferða er líklega LTG – lestur á talmálsgrunni.
- **Samtengjandi aðferð – samvirknilíkanið.** Í þessari aðferð er gert ráð fyrir samvirkni þátta úr báðum fyrrnefndum aðferðunum. Hljóðaaðferðin og LTG fléttast saman. Lestrarferlið byggir jöfnum höndum á þekkingu og reynslu lesarans og letureiningum þ.e. stöfum og hljóði til að ná merkingu textans.

Lestrarkennsla í Barnaskólanum á Eyrarbakka og Stokkseyri

Grunnlestarkennsluaðferð skólans er hljóðaaðferð.

Með hljóðaaðferðinni er byrjað á því að kenna stafi og hljóð. Hver stafur hefur sitt hljóð og næsta skref er að tengja saman hljóðin og mynda orð.

Hljóðaaðferðin er talin hafa ýmsa kosti. Þessir eru helstir:

- Aðferðin hentar einkar vel í hópkenndu og er fljótverk.
- Þar sem stafsetning er til þess að gera hljóðrétt reynist aðferðin vel
- Seinfærum börnum er hún happadrýgst til árangurs

Mismunandi lestur

Raddlestur.

Raddlestur er sá lestur sem lesinn er upphátt en andstætt honum er hljóðlestur.

Með raddlestri:

- ✓ er mögulegt að greina og meta gæði lestrar
- ✓ þjálfast nemendur í framsögn
- ✓ þjálfast nemendur í hlustun

Raddlestur í bekkjaraðstaðum getur verið sumum nemendum erfiður og kallað fram kvíða og óöryggi hjá einstaka nemendum. Því ber að taka tillit til aðstæðna hvers og eins. Raddlestur gerir kröfur um jafnan en takmarkaðan leshraða, einkum þegar lesið er fyrir áheyrendur. Slíkur lestur, sem í raun er upplestur,

Lýtur sérstökum lögmálum um hrynjandi og framkomu. Þjálfun í raddlestri tengist framsagnarþjálfun.

Hljóðlestur.

Byrjendur í lestri lesa almennt upphátt á meðan þeir eru að þjálfa tæknilega hlið lestrarferlisins. Eftir því sem lestrarfærnin eykst fara nemendur að lesa meira í hljóði. Með hljóðlestri:

- ✓ Auka börnin leshraða sinn
- ✓ Gefst börnunum tækifæri til að lesa á sínum hraða
- ✓ Þjálfast börn í að einbeita sér og úthald við lesturinn eykst
- ✓ Málskilningur styrkist og orðaforði eykst
- ✓ Það verða framfarir í lesskilningi
- ✓ Læra börn að njóta og lifa sig inn í efnið og setja sig í spor annarra.

Nákvæmnislestur

Nákvæmnislestur byggir á því að lesa hvert orð. Hraðinn er mismunandi eftir því hvað er lesið. Þar sem lestur er virkt ferli er mikilvægt að lesandinn velti alltaf fyrir sér hver sé tilgangurinn með lestrinum. Hvernig hann ætli að nota hann, skoða textaupbyggingu og leita að lykilordum sem geta auðveldað honum skilning. Nákvæmnislestur krefst greinandi hugsunar við túlkun og mat á efninu og því er leshraðinn minni en þegar lesið er í hljóði.

Yfirlestur

Yfirlestur er notaður við t.d. lestur tímarita og dagblaða og er þá oftast lesið hratt. Þegar textinn er þungur er algengt að lesa þurfi textann aftur.

Leitarlestur

Leitarlestur er notaður til að finna ákveðnar upplýsingar í texta t.d. í orðabók, verðlista og símaskrá. Lesandinn rennir augunum yfir textann þar til hann finnur það sem hann leitar að og les þá vandlega yfir til að vera viss um að hafa réttar upplýsingar.

Hraðlestur.

Markmið með þjálfun í hraðlestri er að auka leshraða barna. Góður hraði í nákvæmnislestri er nefndur hraðlestur.

Viðmið í lestri

Meðfylgjandi tafla sýnir þau viðmið sem nemendur Barnaskólans á Eyrarbakka og Stokkseyri stefna að. Atkvæðafjöldi miðast við færni í lok hvers skólaárs.

Hraðatafla	1.b	2.b	3.b	4.b	5.b	6.b	7.b	8.b	9.b	10.b
Áætluð lesin atkv. á mín.	50	100	150	200	220-300	300	300	300	300	300
einkunn										

Í lok hverrar annar er niðurstöðum lestrarprófa safnað saman og staðan tekin. Metið er hvernig gengur að ná markmiðum áætlunar í hraðlestri og áætlun gerð um áframhaldið.

Heimalestur

Stefna Barnaskólans á Eyrarbakka og Stokkseyr í heimalestri er sú að nemendur lesi daglega heima á meðan þeir eru að ná valdi á lestrinum. Þegar nemendur hafa náð 350 atkv./mín. þarf ekki að leggja eins mikla áherslu á heimalestur. Nauðsynlegt er þó að hvetja börn til lesturs góðra bóka. Lestur á að vera börnum góð afþreying.

Lestur í skóla

Staða barna í lestri er misjöfn og nauðsynlegt er að þau fái verkefni við hæfi hvers og eins. Nauðsynlegt er að nemendur lesi sem oftast í skólanum upphátt og í hljóði og að sá sem hlustar kvitti fyrir í viðeigandi bók. Nemendur sem lesa undir viðmiði árgangs þurfa helst að lesa daglega upphátt í skóla eða að lágmarki þrisvar sinnum í viku.

Lestrarörðugleikar

Ef kennsla skilar barninu ekki árangri og kennara finnst erfitt að átta sig á hvað þarf til þess að lestrarfærni barnsins styrkist er nauðsynlegt að leita eftir aðstoð s.s. hjá öðrum umsjónarkennurum, sérkennara eða ráðgjöfum Skólaskrifstofu Suðurlands. Samvinna við foreldra er nauðsynlegur hlekkur í þessu ferli.

Kennarar þurfa að vera meðvitaðir um að þótt barnið sé farið að lesa á ásættlanlegum hraða er ekki þar með sagt að lesturinn sé í lagi. Lestur felur ekki aðeins í sér umskráningu stafa og orða heldur byggir hann einnig á málskilningi barnsins. Slök umskráning og góður málskilningur, góð umskráning og slakur

málskilningur eða slakur málskilningur og slök umskráning geta valdið lestrarörðugleikum í ýmsum myndum. Kennsla barna með erfiðleika í lestri fer eftir orsökum örðugleikanna. Barn með slakan málskilning en góða umskráningu fær kennslu sem miða að því að auka málskilninginn. Þau börn sem eru bæði með slakan málskilning og slaka umskráningu þurfa að öllu jöfnu að vinna eftir einstaklingsnámskrá. Áhugaleysi nemenda og ónóg þjálfun getur leitt til þess að einstaklingur greinist síðar meir með leshömlun.

Lestrarpróf, skimanir og önnur þroskaþróf í 1. – 10.bekk

1. bekkur

Mánuður	Námsmat í 1. bekk	Umsjón / framkvæmdaraðilar
Ágúst	Hljómprófin	Niðurstöður koma úr leikskólum
September	Tove Krogh MOT hreyfiþroskaþróf	Umsjónarkennari/ sérkennari Íþróttakennari/sérkennari/ þroskaþjálfari
Október		
Nóvember	Leið til læsis stafakönnun	Sérkennari Umsjónarkennari
Desember		
Janúar	Hljóðfærni	Sérkennari
Febrúar	Stafakönnun / hraðapróf	Umsjónarkennari
Mars		
Apríl		
Maí	Hraðapróf	Umsjónarkennari

1. bekkur - athuganir og viðmið

	Viðmið		
Athuganir	A – hópur - slakur	B – hópur - miðlungs	C – hópur - sterkur
Tove Krogh			
Hreyfiþroskaþróf			
Læsi 1 – 1. hefti	0 – 30 %	31 – 59 %	60 – 100 %
Læsi 1 – 2. hefti	0 – 30 %	31 – 59 %	60 – 100 %
Læsi 1 – 3. hefti	0 – 30 %	31 – 59 %	60 – 100 %
Raddlestrarpróf í maí	Undir 15 atkv./mín.	15 – 40 atkv./mín.	Yfir 40 atkv./mín.

Viðmið á raddlestrarprófi raðast í hópa eftir sömu prósentuhlutföllum og í Læsi þ.e. nemandi sem nær 30% eða minna af viðmiðum í lestri raðast í A-hóp. Nemandi sem nær 31-59% af viðmiði í lestri fer í B-hóp og nemandi sem nær 60 - 100% af viðmiði fer í C-hóp.

2. bekkur

Mánuður	Námsmat í 2. bekk	Umsjón
Ágúst		
September	Hraðapróf Aston Index	Umsjónarkennari Sérkennari
Október		
Nóvember	Leið til læsis/hraðapróf Hraðapróf Lesskilningspróf	Sérkennari/umsjónarkennari Umsjónarkennari
Desember		
Janúar		
Febrúar	Leið til læsis/hraðapróf Aston Index	Sérkennari/umsjónarkennari Sérkennari
Mars		
Apríl		
Maí	Leið til læsis/hraðapróf Lesskilningspróf	Umsjónarkennari Umsjónarkennari

2. bekkur - athuganir og viðmið

	Viðmið		
Athuganir	A – hópur - slakur	B – hópur - miðlungs	C – hópur - sterkur
Læsi 1 – 3. hefti	0 – 30 %	31 – 59 %	60 – 100 %
Læsi 2 – 1. hefti	0 – 30 %	31 – 59 %	60 – 100 %
Læsi 2 – 2. hefti	0 – 30 %	31 – 59 %	60 – 100 %
Aston Index			
Raddlestrarpróf í nóv, febrúar og maí	Undir 30 atkv./mín.	30 - 50 atkv./mín.	Yfir 50 atkv./mín.

3. bekkur

Mánuður	Námsmat í 3. bekk	Umsjón
Ágúst		
September	Hraðapróf	Umsjónarkennari
Október		
Nóvember	Leið til læsis/hraðapróf Lesskilningspróf/Orðarún Talnalykill - hóppróf	Sérkennari/umsjónarkennari Umsjónarkennari Sérkennari
Desember		
Janúar		
Febrúar	Leið til læsis/hraðapróf LH 60 Aston Index stafsetn. próf	Sérkennari/umsjónarkennari Sérkennari Sérkennari
Mars		
Apríl		
Mái	Hraðapróf Lesskilningspróf	Umsjónarkennari

3. bekkur - athuganir og viðmið

	Viðmið		
Athuganir	A hópur - slakur	B hópur – miðlungs	C hópur - sterkur
Lesskiln. próf í nóv.	0 - 30 %	31 - 59 %	60 - 100 %
Raddlestrarpróf í nóv/feb/mái	Undir 50 atkv./mín.	50 - 150 atkv./mín.	Yfir 150 atkv./mín.
LH 60 í feb.	D,E,F	C	B,A
Lesskiln. próf í maí	0 - 30 %	31 - 59 %	60 - 100%

4. bekkur

Mánuður	Námsmat í 4. bekk	Umsjón
Ágúst		
September	Hraðapróf Samræmd próf	Umsjónarkennari Umsjónarkennari / stjórnendur
Október		
Nóvember	Leið til læsis/hraðapróf Orðarún Lesskilningspróf	Sérkennari/umsjónarkennari Sérkennari Umsjónarkennari
Desember		
Janúar		
Febrúar	Hraðapróf lesskilningspróf	Umsjónarkennari Umsjónarkennari
Mars		
Apríl		
Mái	Hraðapróf Lesskilningspróf	Umsjónarkennari

4. bekkur - athuganir og viðmið

	A hópur - slakur	B hópur - miðlungs	C hópur - sterkur
Samræmd próf í september	Undir 0 –4	4 – 6	Yfir 6
Raddlestrarpróf í nóv./feb./maí	Undir 100 atkv./mín.	100 – 190 atkv./mín.	Yfir 190 atkv./mín.
Lesskiln.próf í nóv.	0 – 30 %	31 – 59 %	60 – 100%
Lesskiln.próf í maí.	0 – 30 %	31 – 59 %	60 – 100%

5. bekkur

Mánuður	Námsmat í 5. bekk	Umsjón
Ágúst		
September	Hraðapróf	Umsjónarkennari
Október		
Nóvember	Hraðapróf Lesskilningspróf Aston Index stafsetn.próf	Umsjónarkennari Umsjónarkennari Sérkennari
Desember		
Janúar		
Febrúar	Hraðapróf LH 40 Aston Index stafsetn.próf	Umsjónarkennari Sérkennari / umsjónark. Sérkennari
Mars		
Apríl		
Maí	Hraðapróf Lesskilningspróf	Umsjónarkennari

5. bekkur - athuganir og viðmið

	A hópur - slakur	B hópur – miðlungs	C hópur - sterkur
Lesskiln.próf í feb.	0 – 30 %	31 – 59 %	60 – 100%
Lesskiln.próf í maí	0 – 30 %	31 – 59 %	60 – 100%
Raddlestrarpróf í nóv./feb./maí	Undir 130 atkv./mín.	130 - 220 atkv./mín.	Yfir 220 atkv./mín.
LH 40 í febrúar	D,E,F	C	B,A

6. bekkur

Mánuður	Námsmat í 6.bekk	Umsjón
Ágúst		
September	Hraðapróf Talnalykill - hóppróf	Umsjónarkennari Sérkennari
Október		
Nóvember	Hraðapróf Lesskilningspróf	Umsjónarkennari
Desember		
Janúar		
Febrúar	Hraðapróf Lesskilningspróf Aston Index - stafsetn.próf	Umsjónarkennari Umsjónarkennari Sérkennari
Mars		
Apríl		
Maí	Hraðapróf Lesskilningspróf	Umsjónarkennari

6. bekkur - athuganir og viðmið

	A hópur - slakur	B hópur - miðlungs	C hópur - sterkur
Athuganir			
Raddlestrarpróf í nóv./feb./maí	Undir 180 atkv./mín.	180 – 250 atkv./mín.	Yfir 250 atkv./mín.
Lesskilningspróf í nóv.	0 – 30 %	31 – 59 %	60 – 100%
Lesskiln.próf í feb	0 – 30 %	31 – 59 %	60 – 100%

7. bekkur

Mánuður	Námsmat í 7. bekk	Umsjón
Ágúst		
September	Samræmd próf	Umsjónarkennari / stjórnendur
Október		
Nóvember	Hraðapróf Lesskilningspróf	Umsjónarkennari
Desember		
Janúar		
Febrúar	Hraðapróf	Umsjónarkennari
Mars		
Apríl		
Maí	Hraðapróf Lesskilningspróf	Umsjónarkennari

7. bekkur - athuganir og viðmið

	A hópur - slakur	B hópur - miðlungs	C hópur - sterkur
Samræmt könnunarpróf	Undir 0 – 4	4 – 6	Yfir 6
Lesskilningspróf í nóv./feb./maí			
Lesskilningspróf í maí			
Raddlestrarpróf í nóv./feb./maí	Undir 180 atkv./mín.	180 - 300 atkv./mín.	Yfir 300 atkv./mín.

8. - 10. bekkur

Mánuður	Námsmat í 8.bekk	Umsjón
Ágúst		
September	Hraðapróf samræmd próf í 10.bekk	Umsjónarkennari Umsjónarkennari / stjórnendur
Október		
Nóvember	Hraðapróf Lesskilningspróf GRP 14 lagt fyrir 9.bekk	Umsjónarkennari Umsjónk./ sérkennari
Desember		
Janúar		
Febrúar	Hraðapróf	Umsjónarkennari
Mars		
Apríl		
Mái	Hraðapróf Lesskilningspróf	Umsjónarkennari

8. - 10. bekkur - athuganir og viðmið

	A hópur - slakur	B hópur - miðlungs	C hópur - sterkur
Samræmd próf í 10.b	0 – 4	4 – 6	yfir 6
Lesskilningspróf í nóvember			
GRP 9 lagt fyrir 9.bekk			
Lesskilningspróf í maí.			
Raddlestrarpróf í nóv./feb./maí	Undir 180 atkv./mín.	180 - 300 atkv./mín.	Yfir 300 atkv./mín.

Hugmyndabanki

- Lestarátak
- Lestrarfé
- Lestrarnámskeið samkv. “Heildstætt móðurmál” frá Njarðvíkurskóla
- Lestarátak með múrsteinum
- Lestarátak “laufblöð”
- Lestarátak í samvinnu við bókasafnskennara
- Markviss lestararkennsla, heildstætt móðurmál 6.bekkur
- Gagnvirkur lestur
- Bókaormur
- Ítarefni um lestur
- Lestrarstund á bókasafni – næturlestur
- „Lestu betur“ og „Lestu nú“ Þórdís Kristjánsdóttir/Guðni Kolbeinsson